

SEAFOOD WORKING GROUP

แถลงการณ์กรณีรัฐบาลสหรัฐฯ ตัดสินใจระงับสิทธิพิเศษทางการค้าของไทย
เนื่องจากปัญหาด้านสิทธิแรงงาน
10 ธันวาคม 2562

วันที่ 25 ตุลาคม 2562 สำนักงานผู้แทนการค้าสหรัฐอเมริกาประกาศว่า รัฐบาลสหรัฐฯ จะตัดสิทธิพิเศษทางการค้ามูลค่า 1.3 พันล้านเหรียญของไทย ภายใต้ระบบสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรเป็นการทั่วไป หรือ Generalized System of Preferences (GSP) เนื่องจาก “ไทยไม่สามารถคุ้มครองสิทธิแรงงานตามมาตรฐานที่ยอมรับในระดับสากลได้...รวมทั้งการคุ้มครองเสรีภาพในการสมาคมและการเจรจาต่อรองร่วม” ซึ่งจะส่งผลให้มี **การยกเลิก** สิทธิ GSP สำหรับ **สินค้า** 573 รายการในอีกหกเดือนข้างหน้า จึงเป็นโอกาสสำคัญที่ประเทศไทยจะทำการปฏิรูปและหาทางแก้ไขให้มีการคืนสิทธิทางการค้าดังกล่าว

เป็นเวลาสองทศวรรษที่หลายหน่วยงาน ซึ่งในปัจจุบันดำเนินการอย่างเข้มแข็งโดยเป็นส่วนหนึ่งของ Seafood Working Group ได้เรียกร้องรัฐบาลไทยให้ยุติการปฏิบัติมิชอบด้านแรงงานที่เลวร้าย และยุติการจำกัดสิทธิคนงานซึ่งเป็นที่ยอมรับในระดับสากล ดังนั้นกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ที่มีรายชื่อด้านท้ายขอเรียกร้องให้รัฐบาลไทยเร่งแก้ไขปัญหาย่างจริงจัง โดยใช้โอกาสนี้ในการปฏิรูปเงื่อนไขด้านกฎหมายที่สำคัญที่นำไปสู่สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและงานที่มีคุณค่า

ในฐานะที่ไทยเป็นประเทศที่ได้รับประโยชน์สูงสุดจากโครงการ GSP ของสหรัฐฯ ส่งผลให้กลุ่มธุรกิจของไทยได้รับประโยชน์ทางการเงินมหาศาลจากโครงการนี้ แต่รัฐบาลไทยไม่สามารถปฏิบัติตามข้อบังคับด้านสิทธิแรงงานที่ ซึ่งเป็นเงื่อนไขจำเป็นจากการได้รับสิทธิพิเศษดังกล่าว **หลักเกณฑ์**ภาคบังคับกำหนดให้ประเทศที่จะได้รับสิทธิ GSP ต้องดำเนินงานเพื่อให้คนงานทุกคนได้รับสิทธิแรงงานอันเป็นที่ยอมรับในระดับสากล สำนักงานผู้แทนการค้าสหรัฐฯ ได้ติดตามความก้าวหน้าของไทยมาตั้งแต่ปี 2556 เนื่องจากได้รับ **ข้อร้องเรียน จาก** American Federation of Labor and Congress of Industrial Organizations (AFL-CIO) และในปี 2558 ประเทศไทยยังถูก **ตักเตือน** เนื่องจากไม่สามารถปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของสิทธิทางการค้า ทั้งในแง่เสรีภาพการสมาคม การเจรจาต่อรองร่วม สภาพการทำงานอันเป็นที่

ยอมรับได้ และปัญหาการใช้แรงงานบังคับ เนื่องจากประเทศไทยไม่ดำเนินการให้เกิดความก้าวหน้าอย่างเพียงพอในช่วงหกปีที่ผ่านมา สำนักงานผู้แทนการค้าสหรัฐฯ จึงตัดสินใจยกปัญหาด้านสิทธิแรงงานเป็นเงื่อนไขเพื่อตัดการให้สิทธิ GSP

การตัดสินใจของสำนักงานผู้แทนการค้าสหรัฐฯ เพื่อตัดสิทธิทางการค้า โดยเน้นประเด็นการกดขี่และปฏิเสธสิทธิแรงงานขั้นพื้นฐานของแรงงาน**ทุกคน** ในประเทศไทย ไม่ใช่เฉพาะปัญหาการปฏิบัติมิชอบต่อแรงงานข้ามชาติ กล่าวคือ ประมาณ 80% ของแรงงาน 39 ล้านคนในไทย ยังไม่ได้รับการคุ้มครองให้มีสิทธิที่จะมีเสรีภาพในการสมาคมและสิทธิในการเจรจาต่อรองร่วมอย่างเต็มที่ตามกฎหมาย เนื่องจากคนงานในภาคราชการ แรงงานนอกระบบ แรงงานชั่วคราว แรงงานในภาคเกษตร และแรงงานเหมาค่าแรง ต่างไม่ได้รับอนุญาตให้รวมตัว หรือเข้าร่วมกับสหภาพแรงงานได้เลย โดยประเทศไทยมีสัดส่วนคนงานที่เป็นสมาชิกสหภาพแรงงานเพียง 1.6% ซึ่งต่ำที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จากข้อร้องเรียนที่องค์กรแรงงานระหว่างประเทศได้รับในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาชี้ให้เห็นว่า นักกิจกรรมด้านสหภาพแรงงานของไทยต้องเผชิญกับการเลือกปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง และเสี่ยงที่จะถูก**ตอบโต้** จากนายจ้างหากไปเข้าร่วมงานกับสหภาพแรงงาน คนงานมักถูก**เลิกจ้าง** หากมีความพยายามจดทะเบียนสหภาพแรงงาน หรือยื่นข้อเรียกร้องให้มีการเจรจาต่อรองร่วม แทนนำสหภาพแรงงานต้องเผชิญกับการคุกคามด้วยกระบวนการทางกฎหมายและศาล โดยบริษัทได้ฟ้องคดีต่อศาลเพื่อเรียก**ค่าเสียหาย** เนื่องจากการสูญเสียรายได้ อันเป็นผลมาจากการเคลื่อนไหวของสหภาพแรงงาน เป็นเหตุให้แกนนำเหล่านี้ถูกฟ้องล้มละลาย และทำให้คนงานคนอื่น ๆ ไม่กล้าที่จะเปิดโปงว่ามี การปฏิบัติมิชอบ หรือเรียกร้องการเยียวยา และในตอนนี้รัฐบาลไทยยังคงดำเนินคดีอาญากับแกนนำสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจรถไฟแห่งประเทศไทย (สร.รฟท.) เนื่องจากการรวมตัวรณรงค์**มาตรการ** ด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัย เพื่อแก้ปัญหาซึ่งคนงานเชื่อว่าเป็นสาเหตุทำให้รถไฟตกราง จนมีผู้เสียชีวิตเมื่อปี 2552

สมาชิกของ Seafood Working Group และหน่วยงานอื่น ๆ สามารถเก็บข้อมูล**การปฏิบัติมิชอบ**ด้านสิทธิแรงงาน และการใช้แรงงานบังคับที่เกิดขึ้นกับคนงานข้ามชาติในอุตสาหกรรมอาหารทะเลไทย**ได้อย่างสม่ำเสมอ** เราได้ชี้ให้เห็นความเชื่อมโยงระหว่างการแสวงหาประโยชน์เช่นนี้กับการเลือกปฏิบัติทางกฎหมายที่ยังคงเกิดขึ้นกับคนงานข้ามชาติ รวมทั้ง**การปฏิเสธ**ไม่ให้พวกเขาได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานที่จะมีเสรีภาพในการสมาคมและสิทธิในการเจรจาต่อรองร่วม คนงานข้ามชาติประมาณสี่ล้านคนในไทยซึ่งมาจากประเทศเพื่อนบ้านในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ คิดเป็น 10% ของแรงงานในประเทศ และเป็นแรงงานส่วนใหญ่ในอุตสาหกรรมหลายแห่งที่มีการจ่ายค่าแรงต่ำ พวกเขาไม่มีสิทธิตามกฎหมายในการจัดตั้งสหภาพแรงงานหรือดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการสหภาพแรงงาน ซึ่งเป็นปัญหาอย่างมากในภาคอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานข้ามชาติเป็นหลัก อย่างเช่น อุตสาหกรรมแปรรูปอาหารทะเลและประมง เนื่องจากแทบไม่มีสหภาพแรงงานที่มีการจัดตั้งไว้แล้วเพื่อเป็นตัวแทนแรงงานในการดูแลสิทธิประโยชน์ของคนงาน ดังที่องค์กรแรงงานระหว่างประเทศและหน่วยงานที่ทำงานเกี่ยวข้องกับธุรกิจและสิทธิมนุษยชนได้**อธิบาย**อย่างต่อเนื่องว่า การจำกัดสิทธิเช่นนี้เป็นการขัดขวางไม่ให้คนงานข้ามชาติสามารถปกป้องผลประโยชน์ของตนได้อย่างจริงจัง และเป็นเหตุให้ **เสี่ยงต่อการเป็นเหยื่อ**ของการแสวงหาประโยชน์ เมื่อคนงานข้ามชาติออกมาพูดต่อต้านการปฏิบัติมิชอบ ทางบริษัทได้ดำเนิน**คดีหมิ่นประมาททางอาญา**กับพวกเขา ซึ่งถือเป็นการละเมิดสิทธิที่จะมีเสรีภาพในการแสดงออก ในขณะที่ศาลรับคำฟ้องและพร้อมจะพิจารณาคดีเหล่านี้

ภายหลังการประกาศของสำนักงานผู้แทนการค้าสหรัฐฯ บริษัทผู้ส่งออกอาหารทะเลรายใหญ่ อย่างเช่น ไทยยูเนี่ยน กรุ๊ป และเจริญโภคภัณฑ์อาหาร**ประกาศว่า** การเปลี่ยนแปลงต่อสิทธิพิเศษทางการค้า จะไม่**ส่งผลกระทบต่อ** **มีนัยสำคัญ** ต่อ

การดำเนินธุรกิจของตน เนื่องจากสินค้าส่งออกที่สำคัญของพวกเขา รวมทั้งผลิตภัณฑ์ปลาทูน่า ไม่ได้รับประโยชน์จากโครงการ GSP อยู่แล้ว แต่ไม่ว่าสินค้าอาหารทะเลประเภทใดจะได้รับผลกระทบโดยตรงจากการตัดสินใจของสำนักงานผู้แทนการค้าสหรัฐฯ การปฏิบัติมิชอบด้านแรงงานที่เลวร้ายยังคงเกิดขึ้นอย่างกว้างขวางในภาคเศรษฐกิจของไทย บริษัทอาหารทะเลและผู้ซื้อจากต่างชาติที่สำคัญ โดยเฉพาะสมาชิกของกลุ่ม Seafood Task Force ควรส่งสัญญาณอย่างชัดเจนเพื่อให้รัฐบาลไทยและบริษัทอาหารทะเลอื่น ๆ ในไทยทราบว่า **ถึงเวลาแล้ว** ที่จะต้องยุติการเลือกปฏิบัติทางกฎหมายต่อคนงานข้ามชาติ และยกเลิกการจำกัดสิทธิขั้นพื้นฐานของพวกเขา โดยให้เป็นไปตามหลักการแห่งสหประชาชาติว่าด้วยธุรกิจและสิทธิมนุษยชน ซึ่งกำหนดให้บริษัทต่าง ๆ มี **ความรับผิดชอบ** ที่จะต้องเคารพสิทธิอันเป็นที่ยอมรับในระดับสากลอย่างมีอิสระ ด้วยเจตจำนงที่จะดำเนินการตามพันธกรณีด้านสิทธิมนุษยชน ความรับผิดชอบของบริษัทนั้นย่อมอยู่เหนือกว่าการปฏิบัติตามกฎหมายในประเทศ จนกว่าจะมีหลักประกันคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของคนงานเหล่านี้ ปัญหาการใช้แรงงานบังคับจะยังคงเกิดขึ้นอย่างแพร่หลายต่อไป

รัฐบาลไทยมีเวลาอีกหกเดือนก่อนจะถึงวันที่ 25 เมษายน 2563 ที่จะดำเนินการแก้ไขเพื่อให้มีคุณสมบัติได้รับสิทธิพิเศษทางการค้าอีกในปี 2564 Seafood Working Group จึงขอให้รัฐบาลไทยและบริษัทที่เกี่ยวข้องทุกแห่งเร่งแก้ไขปัญหาต่างๆ โดยเฉพาะบริษัทในกลุ่ม Seafood Task Force ดำเนินการโดยพลันและสนับสนุนให้เกิดการปฏิรูปอย่างแท้จริง ซึ่งเป็นสิ่งที่ควรเกิดขึ้นนานก่อนหน้านี้อแล้ว

รัฐบาลไทยควร

- ปฏิรูปพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์และพระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ เพื่ออนุญาตให้คนงานทุกคน มีสิทธิที่จะจัดตั้งและเป็นกรรมการสหภาพแรงงาน มีสิทธิในการเจรจาต่อรองร่วม และการนัดหยุดงาน โดย **ไม่มีการแบ่งแยก** กฎหมายควรให้การคุ้มครองทางกฎหมายกับสิทธิเหล่านี้ เพื่อให้คนงานสามารถใช้สิทธิเหล่านี้โดยไม่ต้องหวาดกลัวหรือไม่ต้องถูกตอบโต้
- ลดการเอาผิดทางอาญากับความผิดฐานหมิ่นประมาททั้งในประมวลกฎหมายอาญาและพร.บ.ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ และออกกฎหมายเพื่อต่อต้านการฟ้องคดียุทธศาสตร์เพื่อขัดขวางการมีส่วนร่วมสาธารณะ (SLAPP) เพื่อประกันว่า คนงานและนักปกป้องสิทธิแรงงานจะไม่ตกเป็นเป้าการฟ้องคดีทั้งทางอาญาและทางแพ่ง หากมีการใช้สิทธิที่มีเสรีภาพในการแสดงออกและสิทธิที่จะแสดงความคิดเห็นต่อต้านการปฏิบัติมิชอบด้านสิทธิแรงงาน
- ทำงานร่วมกับตัวแทนสหภาพแรงงานและองค์กรคนงานที่เป็นอิสระ เพื่อแก้ปัญหาช่องโหว่ทางกฎหมายอันนำไปสู่การแสวงหาประโยชน์จากคนงาน และให้มีการปฏิรูปกฎหมายที่จำเป็นเพื่อให้เกิดการคุ้มครองอย่างเหมาะสมต่อสิทธิของคนงานอันเป็นที่ยอมรับในระดับสากล และป้องกันการแสวงหาประโยชน์ด้านแรงงาน
- แก้ไขข้อพิพาทเนื่องจากการละเมิดสิทธิแรงงาน ตามรายงานขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ [Committee on Freedom of Association](#) และ [ข้อร้องเรียน](#) เกี่ยวกับสิทธิ GSP ที่หน่วยงานต่าง ๆ ยื่นต่อสำนักงานผู้แทนการค้าสหรัฐฯ รวมทั้ง AFL-CIO
- ให้สัตยาบันในอนุสัญญา ILO ฉบับที่ 87 (เสรีภาพในการสมาคม) และ 98 (สิทธิในการรวมตัวและเจรจาต่อรองร่วม)

บริษัทซึ่งส่งออกและใช้วัตถุดิบที่เป็นอาหารทะเลจากประเทศไทย โดยเฉพาะบริษัทในกลุ่ม Seafood Task Force ยังคงควรดำเนินการในส่วนของตน โดยใช้ความเป็นผู้นำและอิทธิพลของตนดังนี้

- บริษัทผู้ซื้อจากต่างประเทศควรเรียกร้องอย่างเปิดเผยให้รัฐบาลไทยปฏิรูปกฎหมายแรงงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์และพระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ เพื่อประกันว่าคนงานได้รับการคุ้มครองอย่างเต็มที่ด้วยในแง่ของสิทธิเสรีภาพในการสมาคมและสิทธิในการเจรจาต่อรองร่วม ซึ่งเป็นที่ยอมรับในระดับสากล
- บริษัทผู้ซื้อจากต่างประเทศควรประกันว่า บริษัทซัพพลายเออร์แจ้งให้คนงานทุกคนและตัวแทนของพวกเขาทราบถึงการมีเสรีภาพในการสมาคมและสิทธิในการเจรจาต่อรองร่วม บริษัทซัพพลายเออร์ควรยอมให้มีการจัดตั้งองค์กรที่เป็นตัวแทนของคนงานและเป็นอิสระในสถานประกอบการ (รวมทั้งองค์กรของคนงานข้ามชาติ) และให้เจรจาต่อรองร่วมอย่างสุจริตใจกับตัวแทนคนงาน โดยไม่ควรมีการเลิกจ้างคนงาน หรือตอบโต้คนงานที่ยื่นข้อเรียกร้องในการเจรจาต่อรองร่วมกับนายจ้าง
- บริษัทผู้ซื้อจากต่างประเทศควรร่วมมือกับบริษัทซัพพลายเออร์ เพื่อทำการประเมินการดำเนินงาน เพื่อตรวจสอบว่ามีความสอดคล้องกับข้อกำหนดของหลักการแห่งสหประชาชาติว่าด้วยธุรกิจและสิทธิมนุษยชนหรือไม่ และให้ประกาศผลการประเมินต่อสาธารณะ และดำเนินการที่จำเป็นทุกประการเพื่อป้องกันและเยียวยาเมื่อเกิดการปฏิบัติมิชอบต่อสิทธิของคนงานทุกคนในระหว่างการดำเนินงานของบริษัท

ขอแสดงความนับถือ

American Federation of Labor and Congress of Industrial Organizations (AFL-CIO)

Be Slavery Free

Business & Human Rights Resource Centre (BHRRC)

Center for Alliance of Labor and Human Rights (CENTRAL)

Environmental Justice Foundation (EJF)

Ethical Trading Initiative (ETI)

Finnwatch

Freedom Fund

Freedom United

Foundation for Education and Development (FED)

Greenpeace

Green America

มูลนิธิเพื่อสิทธิมนุษยชนและการพัฒนา (มสพ.)

Human Rights at Sea

Human Rights Watch

Humanity United Action

International Labor Rights Forum (ILRF)

เครือข่ายเพื่อสิทธิแรงงานข้ามชาติ (MWRN)

เครือข่ายองค์กรด้านประชากรข้ามชาติ (MWG)

Oxfam

สมาพันธ์แรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ (สรส.)

คณะกรรมการสมานฉันท์แรงงานไทย (คสรท.)

ภาคีเครือข่ายภาคประชาสังคมเพื่ออาหารทะเลที่เป็นธรรมและยั่งยืน (ภาคีเครือข่ายฯ)

United Food and Commercial Workers International Union (UFCW)